

FOKUS PÅ SPRÅK

SPESIALUTGAVE / NR 20 / JANUAR 2010

KINESISK I VERDEN

Kina

Taiwan

Hong Kong

Singapore

Sissel Margrethe Børke

KINESISK I VERDEN

FOKUS PÅ SPRÅK NR. 20 / 2010 er skrevet av Sissel Margrethe Børke, som er utdannet filolog ved Universitet i Oslo. Hun har bodd tre år i Kina, Hong Kong og Taiwan, og i 1978 ble hun den første statsautoriserede translatøren for kinesisk i Norge. Hun snakker dessuten kantonesiske. Børke har oversatt/tekstet en rekke kinesiske filmer for NRK og andre tv-kanaler og oversatt to bøker fra kinesisk. I publikasjonen presenterer hun Kina og kinesisk språk på en måte som skal motivere enda flere elever til å velge kinesisk som fremmedspråk.

År	2010
Utgiver	Fremmedspråksenteret
Utgiversted	Halden
Ansvarlig redaktør	R. Steinar Nybøle
Redaktør	Eva Thue Vold
ISSN	1890-3622
ISBN trykket	978-82-8195-040-5
ISBN på nett	978-82-8195-041-2

INNHOOLD

Hva forbinder du med Kina?	s. 2
En gammel kulturnasjon	s. 5
Er kinesisk vanskelig å lære?	s. 14
Kultur og underholdning	s. 19
Kinesisk i verden	s. 27
Nettsteder og kilder	s. 32

HVA FORBINDER DU MED KINA?

Hus med vippetak? Drager? Taiqi? Vårruller? Eller er det kommunisme? Menneskerettigheter? Sommer-OL i Beijing? Den lange muren? Kanskje et merkelig språk, som virker umulig å kunne lære seg?

Kinesere i Kina vet enda mindre om Norge. Ofte ikke annet enn at vi er et lite land i Nord-Europa med kaldt klima. De kulturelt interesserte har muligens hørt om Ibsen eller Grieg.

Verden virker stadig mindre. Kina, som før var det fremmedartede landet på den andre siden av jordkloden, har i de senere år rykket mye nærmere i vår bevissthet. Noe av årsaken til dette er nok at landet har forandret seg svært gjennom de siste tyve år, fra å være et lukket kommunistland til aktivt å søke samband med Vesten på det økonomiske området. Billig arbeidskraft har medført at kinesiske varer har utkonkurrert våre i pris og flommet innover europeiske og amerikanske markeder. Dermed har noe av kulturen fulgt med. Og deler av vestlig kultur, som Coca-cola og rockemusikk, har nådd Kina. I Vesten er kinesiske tegn blitt populære dekorasjoner på gardiner og sengetøy, selv om de nesten alltid blir plassert opp-ned, eller som tatoveringer på ungdom, som faktisk ikke alltid vet hva tegnet de har tatovert seg med betyr...

På den populærfilosofiske fronten har vi *kinesisk astrologi*. I stedet for den vestlige zodiac med tolv stjernetegn i året, har kineserne en syklus på tolv år, der hvert år betegnes med et dyr: rotte, okse, tiger, hare, drage, slange, hest, bukk, ape, hane, hund, gris. Disse dyrenes egenskaper beskriver personligheten din ut fra hvilket år du er født i. Kineserne har et litt annet syn på dyrene enn oss. Dragen er for eksempel den flotteste skapningen man kan tenke seg, med all verdens gode egenskaper. Rotta er sjarmerende, kvikk og intelligent, slangen er klok og tenksom, grisen er snill, oppriktig og godlynt. Apen er oppvakt, smart og oppfinnsom, hesten livlig og populær, hunden ærlig og lojal, hanen frittalende og pålitelig, oxen er pliktoppfylgende og hjemmekjær, tigreren er sterk og lidenskapelig.

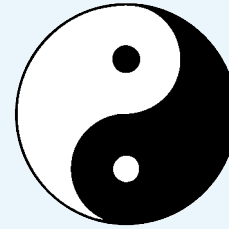
1990	HEST
1991	BUKK
1992	APE
1993	HANE
1994	HUND
1995	GRIS
1996	ROTTE
1997	OKSE
1998	TIGER
1999	HARE
2000	DRAGE
2001	SLANGE

Den kinesiske mur
Kilde: http://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Great_Wall_of_China.jpeg (public domain)

Kanskje har du sett bøker om *feng shui* i bokhandelen eller hjemme hos noen? (*Feng* betyr vind og *shui* betyr vann.) Dette er en fire tusen år gammel kinesisk lære om hvordan huset man bor i bør plasseres i forhold til naturen og himmelretningene og hvordan hjemmet bør møbleres og innredes, for å påvirke vår personlige skjebne positivt. Sunnhet, rikdom og kjærlighet har også med dette å gjøre. Som så mye annet innen kinesisk filosofi, bygger denne teorien på energiene *yin* og *yang*. Vil vi nå våre mål i livet, kan vi ved enkle grep og ommøbleringer få naturens krefter til å arbeide for oss i stedet for å være et hjelpeløst offer for omstendighetene. Det kan være

så enkelt som å plassere et speil slik at det reflekterer energien og sender den i riktig retning, eller plassere en bolle med gullfisk i et hjørne.

Yin and Yang-symbol

Kilde: http://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Yin_yang.svg (public domain)

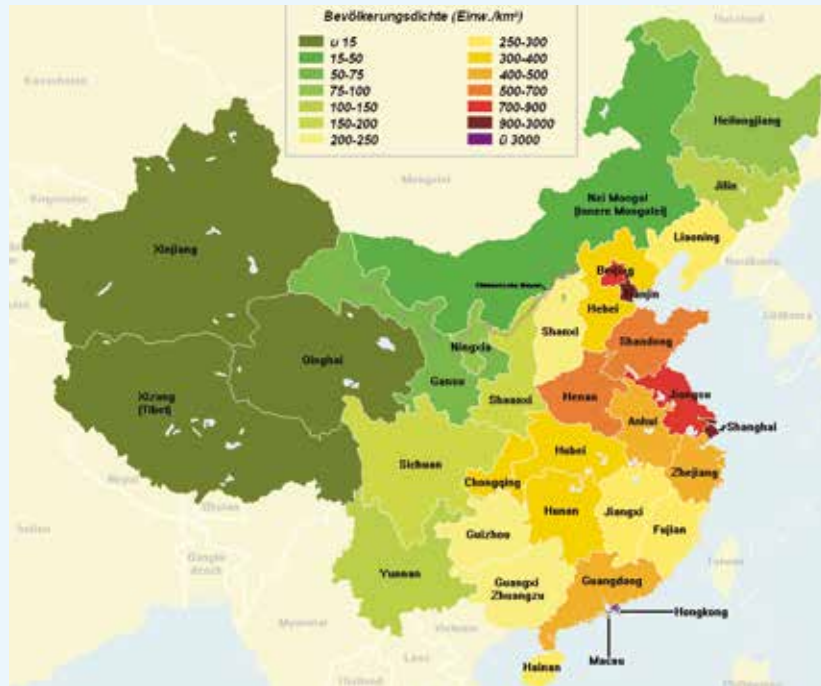
Kinesisk drage

Kilde: <http://www.sxc.hu/photo/807440> Lisens: <http://www.sxc.hu/txt/license.html>

EN GAMMEL KULTURNASJON

Kina er verdens tredje største land i utstrekning. Kulturen regnes som verdens eldste – allerede for fire tusen år siden hadde de et velutviklet samfunnssystem. Mange store oppfinnelser så dagens lys i dette landet; kompasset, boktrykkerkunsten, papiret, porselen og krutt.

Kina er i utstrekning større enn både Europa og USA, det er verdens tredje største land, med 9,6 millioner kvadratkilometer – 30 ganger så stort som Norge! Landet dekker flere klimasoner, fra tropisk i Hong Kong, til kaldt i nord. Kina er det mest folkerike landet på jorda, med 1,3 milliarder mennesker – dette vil si at kinesisk er det språket flest mennesker har som morsmål! Rundt tre fjerdepart av kineserne bor på landsbygda og er tilknyttet jordbruket. Befolkningen i Kina vokser fremdeles, til tross for at det i mange år bare har vært lov å få ett barn per familie, med unntak av etniske minoriteter og i tynt befolkede områder. Men man regner med at befolkningsveksten vil begynne å flate ut om noen år.

Befolkningsdensitet i Kina

Kilde: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bevoelkerungsdichte_Chinesischer_Provinzen.png
CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Den personen som de fleste av oss forbinder med Kina, er formann Mao Zedong. Det var han som ledet den kommunistiske revolusjonen etter annen verdenskrig og etablerte Folkerepublikken Kina i 1949. Folkerepublikken isolerte seg i mange år fra det internasjonale samfunnet. Det var en ett-parti-stat, styrt av kommunistpartiet, som i dag er verdens største parti med 73 millioner medlemmer. Kina regner seg fremdeles som et kommunistisk land, men i praksis er politikken tilpasset markedsøkonomiske forhold. Kineserne får nå lov til å tjene penger på egen virksomhet og bli så rike de klarer. Dette startet da en av Maos etterfølgere, Deng Xiaoping, i 1978 åpnet for internasjonal handel og gjennomførte flere reformer. Hans slagord var: "Det spiller ingen rolle om katten er svart eller hvit, bare den fanger mus!"

Mao Zedong

Kilde: <http://www.flickr.com/photos/richardfisher/3451116326/>
CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by/2.0>

I de senere årene har det vært en enorm sosial og økonomisk utvikling i Kina. Landet har den raskest voksende økonomien i verden, og er på vei til å bli en stormakt.

HISTORIE

På kinesisk heter Kina Zhongguo og det betyr Midtens Rike. Sivilisasjonen oppstod for flere tusen år siden ved elva Huang He, Den Gule Elv. Kineserne bruker de forskjellige keiserdynastiene for å betegne sine historiske epoker, etter at Kina i år 221 f.Kr. ble samlet til ett rike. Det var staten Qin (uttales: tjin) som seiret over de andre, og epoken etter fikk derfor navnet Qin-dynastiet.

De berømte terrakottakrigerne

Kilde: *Sissel Margrethe Børke*

Hovedstaden ble lagt til Xian, der man i ettertid har gravet ut de berømte terrakotta-krigerne. Den kinesiske muren ble bygget for å stenge ute truende nomadegrupper, såkalte barbarer. Men dette dynastiet ble kortvarig, på grunn av misnøye med

hardt tvangsarbeid og høye skatter. Etter bare 14 år ble det utkonkurrert av **Han-dynastiet**, som varte i hele 400 år. De viktigste samfunnsinstitusjonene i det store riket ble etablert i denne tiden. Kina fikk tilgang til Sentral-Asia gjennom *Silkeveien*, en handelsvei som brakte kinesisk silke helt til Roma, og vestlige varer tilbake. Embetsmennene, som stod like under keiseren, ble utvalgt på grunnlag av eksamener som var like for alle uansett bakgrunn og klasse. Det var ikke slik som i Europa, der embetene gikk i arv.

Det neste store dynastiet var **Tang-dynastiet**, som ble en kulturell storhetstid, med store fornyelser innen kunst og teknologi. Poesi, kalligrafi og malerkunst blomstret. Buddhismen kom fra India og fikk sterkt fotfeste i Kina. Hovedstaden, som fremdeles var Xian, ble nå verdens mest folkerike by. Etter hvert kom en periode med maktkamper, som til slutt medførte opprettelsen av **Song-dynastiet** i 960 – Kinas kulturelle gullalder. Kompasset og kulerammen ble tatt i bruk, og det berømte kinesiske landskapsmaleriet nådde et høydepunkt. Men dette sterke fokuset på kultur førte med seg at landet etter en tid ble svekket militært. Presset fra mongolene i nord ble stadig sterkere, og i 1220 erobret Djengis Khan først Nord-Kina og senere resten av landet. Dette ble innledningen til det mongolske **Yuan-dynastiet**. Mongolene flyttet hovedstaden til Beijing. Det var i denne perioden at den italienske oppdagelsesreiseren Marco Polo kom til Kina. Han vendte tilbake med fantastiske beretninger, som ble europeernes første inntrykk av dette mystiske landet på den andre siden av jorda.

I 1368 erobret kineserne landet sitt tilbake, og etablerte **Ming-dynastiet**. Dette ble en ny blomstrende periode. Epoken er kjent for sitt vakre porselen, som ble eksportert til Vesten og ga Kina gode

handelsinntekter. Men etter hvert ble landet svekket av korrupsjon og av evnukkenes intrigespill. Keiseren omga seg med evnukker (kastrede menn), for å være sikker på å ha sine flere hundre konkubiner for seg selv. Keiserpalasset hadde navnet Den forbudte by, fordi ingen andre menn enn keiseren selv fikk oppholde seg i denne bydelen etter midnatt.

Kinesisk paviljong
Kilde: Sissel Margrethe Børke

Ming-dynastiet gikk under i 1644. Den siste keiseren hengte seg i et tre rett utenfor Beijing, i det mandsjuene, som presset på fra nordøst, tok over styret og etablerte **Qing-dynastiet**.

*Marmorbåten
Kilde: Sissel Margrethe Børke*

Qing-dynastiet skulle bli det siste keiserdynastiet i Kina, for i 1912 ble landet republikk, styrt av det kinesiske nasjonalistpartiet **Kuomintang**, med Sun Yat-sen som første president. Qing-dynastiet hadde også utviklet seg til å bli mer og mer korrupt, især de siste årene da den maktsyke enkekeiserinnen Zu Xi satt på tronen. I stedet for å ruste opp krigsflåten, brukte hun hele forsvarsbudsjettet til en marmorbåt til forlystelse for seg selv. Kina var stadig under angrep fra England, som ville presse seg inn på det kinesiske marked med varer, især opium fra India. Kineserne tapte begge de såkalte opiumskrigene. De ble tvunget til å inngå handelsavtaler og gi fra seg områder til kolonimaktene, bl.a. havnebyen Hong Kong og deler av Shanghai.

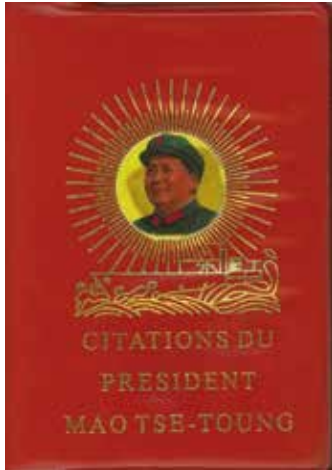
Tiden etter revolusjonen i 1912 ble en kaotisk periode for Kina. Krigsherrer fra hele landet konkurrerte om makten. I 1921 ble **Det kinesiske kommunistparti** stiftet i Shanghai, med Mao Zedong som formann. Det ble en langvarig borgerkrig, som kommunistene til sist vant i 1949. Folkerepublikken Kina ble etablert, og den nasjonalistiske regjeringen måtte flykte til øya Taiwan og etablere seg der.

Den store proletære kulturrevolusjon (1966-76) var en serie kampanjer som hadde til hensikt å forandre samfunnet tvers igjennom. Mao var selv drivkraften gjennom den sterke persondyrkelsen av ham som utviklet seg, særlig blant kinesiske tenåringer. De kalte seg rødegardister, bar røde armbind og viftet

*Maos portrett pryder fremdeles inngangen til keiserpalasset på Den himmelske freds plass.
Kilde: Sissel Margrethe Børke*

med *Maos lille røde* (en bok med Mao-sitater), mens de brøt seg inn hos lærere og andre intellektuelle over hele landet, brant bøker og fikk dem arrestert og fengslet. Skolene ble stengt i flere år. I den senere tid har denne perioden blitt sterkt kritisert, også i Kina, og den er blitt betegnet som en ti år lang katastrofe.

Maos lille røde

Kilde: <http://fr.wikipedia.org/wiki/Fichier:Petit-Livre-Rouge.JPG>;
CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Norge var det første landet i verden som anerkjente Folkerepublikken Kina – dette skjedde den 9. mai 1950. I FN var det Taiwan som inntil 1971 representerte det offisielle Kina. Regjeringen hadde flyktet til Taiwan i påvente av at det kommunistiske styret i fastlands-Kina skulle falle sammen. Da ikke dette skjedde, valgte verdenssamfunnet å anerkjenne Folkerepublikken og dennes nye regjering på bekostning av den tidligere nasjonalistregjering som var stasjonert på Taiwan. Folkerepublikken overtok dermed Taiwans plass i FN, og ble en av de fem permanente medlemmer av sikkerhetsrådet.

RELIGION OG FILOSOFI

Kina har tre store religioner: *konfutsianisme*, *buddhisme* og *taoisme*. Kineserne er mer opptatt av hvordan livet leves her og nå, og mindre av hva som skal skje med dem etter døden, selv om de fleste tror på en hinsidig tilværelse. Den vanligste folkereligionen er *forfedredyrkelse*. Man har et alter plassert i stua, der man tenner lys og røkelse og setter frem frukt for å ære de avdøde forfedrene bakover i farsslekten. De avdøde forfedrene trenger ofringer, samtidig som de selv trenger åndenes velsignelse. Viktige familiebegivenheter som vielser foregår på tradisjonelt vis, ved at brudeparet kneler ned foran dette alteret og dunker hodet i gulvet flere ganger.

Konfuzius

Kilde: Sissel Margrethe Børke

Konfutsianismen forteller om hvordan folk skal forholde seg til hverandre, for at man skal ha et godt og stabilt samfunn å leve i. Man har relasjonene foreldre – barn, mann – hustru, eldre søsken – yngre søsken og keiser

- undersøtt. I disse fem relasjonene skal de med lavere status underordne seg de med høyere, til gjengjeld hviler det stort ansvar og tunge forpliktelser på de med høy status, som de med lav status har rett til å kreve av dem. Konfutsianismen var bannlyst under Mao, men i dag ser vi en fornyet interesse for den. Konfutzius, Kinas store lærer, levde på samme tid som Sokrates.

Buddhismen kom for noen århundrer siden fra India. Den fikk sterkt fotfeste i Kina med mange flotte templer. Her er sjelevandring og karma sentrale begreper. Det er vanlig å ha små røde buddhistaltere i restauranter og butikker.

Taoismen er en slags mystisisme. *Tao* betyr *vei* eller *retning*. En kjent liknelse er mannen som en natt

drømte at han var en sommerfugl. Da han våknet undret han seg på om han var et menneske som hadde drømt at han var en sommerfugl, eller om han egentlig var sommerfuglen som akkurat nå drømte at han var menneske.

Det finnes også en del kristne kinesere. Misjonærer fra Europa, deriblant mange fra Norge, reiste til Kina på slutten av 1800-tallet. Da kommunistene overtok, ble det forbudt å misjonere og å praktisere kristendom, og misjonærene måtte forlate landet. I dag er det blitt mye enklere, og kristne menigheter vokser raskt. Det var heller ikke lov å praktisere andre religioner under Mao. Alle templer var stengt. Nå pusses de opp - buddhismen og andre tradisjonelle kinesiske religioner er også i sterk vekst.

Buddha-figur

Kilde: <http://www.sxc.hu/photo/1026720> Lisens: <http://www.sxc.hu/txt/license.html>

Det som preger den kinesiske hverdagen gjennom året er festivalene:

- **Kinesisk nyttår:** Den første dagen i den første måneden i månekalenderen, mellom 21. januar og 19. februar. Dette er den viktigste høytiden, og kan minne om vår jul. Hus og butikker blir dekorert med rødt og gull, som skal bringe hell og lykke. Man pynter med små mandarintrær i pottes og spiser *jiaozi*: pastaboller fylt med svinekjøtt. Barna får penger innpakket i rødt papir. Ofte er dette eneste anledning til å samle familien, da mange, særlig studenter, oppholder seg i byer langt unna hjemstedet. Alle kontorer og offentlige tjenester er stengt i flere dager. Og over alt høres lyden av fyrverkeri for å skremme vekk onde ånder.
- **Lanternefestivalen:** Februar. Markerer den første fullmånen i det nye året. Lanterner henges opp i alle hus og hager. Gjennom gatene ser man løve- og dragedansere: folk som går med en stor dyremaske og mange som følger etter under en slags drage- eller løvekropp. Man spiser små, søte risboller.
- **Vårfestivalen / De dødes dag:** April. Tilsvarende vår *alle helgens dag*. En dag for å ære og huske på avdøde forfedre og familiemedlemmer. Man besøker gravstedet eller tempelet der de døde ligger.
- **Dragebåtfestivalen:** Juni. Utskårne dragehoder settes som gallionsfigurer på lange robåter. Så har man kapproing.
- **Midt-høst festivalen / Månefestivalen:** Oktober. Familie og slektninger samles for å beundre fullmånen, et symbol på sammenkomst og glede. Man spiser *månekaker* (butterdeig med søtt bønnefyll), som selges i alle butikker dagen før, og pyramideformede risboller innpakket i bambusblader.

FOLKETRO

Ved siden av de store religioner, henger en del overtro igjen fra gammelt av. Man brenner røkelse ved begravelser, for å ofre til de døde. I tillegg kjøper mange etterlatte små hus, biler, tv-er og lignende, som er laget i papir til de avdøde, og brenner disse ved graven, for at de døde skal få det godt materielt i det hinsidige. Det selges også masse falske papirpenger, såkalt "hell money" som brennes for å gjøre den døde rik.

Går du inn i en heis, vil du se at numrene 4 og 14 alltid mangler. Hoteller unngår også gjerne rom nr. 4. Grunnen til dette er at ordet kan forveksles med ordet for død, bare tonen er forskjellig. Bilnumre og mobilnumre er billigere dersom det er et firetall i nummeret. Derimot er mange villige til å betale store summer for tallet åtte, for dette rimer på ordet for rikdom.

En av løvene som vokter keiserpalasset Kilde: Sissel Margrethe Børke

Fisk regnes som lykkedyr, derfor har mange en bolle med gullfisk i stua. Løver er symbol på rikdom og kraft. Inngangen til banker og viktige bygninger voktes derfor ofte av to steinløver. Skilpadder blir gjerne veldig gamle, og er derfor symbol på udødelighet. Dragen er en guddommelig skapning som bringer hell og lykke, den er også et symbol på mandighet. Den var betegnelsen på keisertronen, mens Fugl Fønix betegnet keiserinnetronen.

Rødt og gull er lykkefarger. Kinesiske brudekjoler er tradisjonelt røde. Hvitt er nemlig dødens og sorgens farge – ikke sort, slik som hos oss. Gult er keiserens farge. Før i tiden hadde ingen andre enn han lov til å kle seg i gul silke.

Kinesisk brud.

*Kilde: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Bride_at_Nikah.jpg
(opprinnelig fra Flickr, Lee Jordan; CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>)*

Jade er en lykkebringende edelsten, som holder onde ånder unna. Både menn og kvinner bruker gjerne anheng,ringer og armbånd av jade.

Man kan ikke gi bort hva som helst i gave. Blomster assosieres med begravelser, det gjør også stearinlys. De tenner ikke slike lys for å hygge seg, slik vi gjør. Frukt og mat, derimot, blir tatt vel imot. Gaver må alltid gis og mottas med begge hender, og man må aldri gi bort bare én, men minst to gaver. Mottakeren skal ikke åpne gaven straks, men ta den med hjem og åpne den uten at giveren er til stede.

Fisk betyr lykke, det er derfor vanlig med boller med gullfisk i hjemmene. Som pynt på gaver er også fisken populær.

Kilde: Sissel Margrethe Børke

ER KINESISK VANSKELIG Å LÆRE?

Hver femte person i verden har kinesisk som morsmål!

Mange av disse snakker ulike dialekter, men de aller fleste forstår og kan snakke *standardkinesisk*, som vi her i Vesten kaller *mandarin*. (Kineserne kaller det *putong hua*: alminnelig språk.) Men uansett om to kinesere har så ulik dialekt at de ikke forstår hverandre (de to hoved-dialektene, mandarin og kantonesisk, er like forskjellige som norsk og tysk), så har kineserne en fordel som vi ikke har her i Europa: De kan skrive til hverandre, fordi skriftspråket er nøyaktig det samme. Det er som om vi kunne skrive en setning på norsk, og denne setningen kunne leses av engelskmenn, tyskere og franskmenn, uttalt på sitt eget språk! Dette er fordi kinesiske skrifttegn er billedtegn, ikke lydtegn. Opprinnelig skrev man for eksempel ordet *hest* som tegning av en liten hest, dermed kunne alle forstå det, også japanere, koreanere og vietnamesere, for i og med at kineserne utviklet skriftspråket sitt først, så brukte disse landene det samme helt til de flere hundre år senere fikk laget sitt eget. Hadde Norge vært naboland med Kina, så ville vi den gangen kunne ha sett en kinesisk tekst, lest den høyt på norsk og forstått innholdet!

Er kinesisk vanskelig å lære?

Alle tror det. Når en nordmann kan snakke kinesisk, blir folk voldsomt imponert og tror nesten ikke at det er mulig. Selvfølgelig er kinesisk veldig forskjellig

fra norsk og andre europeiske språk. Språkene har ingen felles røtter som her i Europa. Men én ting har vi nordmenn felles med kinesisk, som omtrent ingen andre språk har, og som gjør det mye enklere for oss å lære dette språket, nemlig tonemene, eller tonelagene (ordmelodiene).

UTTALE

Alle kinesiske ord uttales med en bestemt tone, og blir ikke denne tonen uttalt riktig, så blir betydningen av ordet noe helt annet. Slik har vi det faktisk i mange ord på norsk også, for eksempel:

- bønder – bønner
 - tanken – tanken
 - løpet – løpe
 - loven – låven
 - viset – vise
 - skiftet – skifte
 - liket - like
- og uendelig mange flere...

Skrivemåten er gjerne forskjellig, men uttalen er helt lik, bortsett fra tonelaget. Fordi vi har dette i vårt eget språk, er det lett å forstå viktigheten i å lære dette også på kinesisk.

Kinesisk har bare rundt 400 ulike stavelser som det går an å uttale. (På norsk har vi flere tusen). Alle

kinesiske stavelser/ord slutter enten på en vokal eller på -n eller -ng. F. eks.: ba, ban, bang.

wo (vå)- jeg/meg
ni - du/deg
ta - han/hun, ham/henne
women - vi/oss
nimen - dere
tamen - de/dem

GRAMMATIKK

Kinesisk grammatikk er veldig enkel i forhold til europeiske språk, til og med norsk. Det er ingen kjønn slik som vi har på norsk (en, ei og et). Det er ingen kasus som på tysk (nominativ, akkusativ, dativ). Det er ingen endring av verbet etter pronomen som på engelsk (I am, you are, he is).

Ni hao! - God dag!
Wo shì nuówei rén (Vå sj nuowei ren)
- Jeg er norsk.
Ni shì zhongguó rén (Ni sj dsjong-guå ren)
- Du er kineser.
Wo jiào (vå djao) Nina - Jeg heter Nina
Xièxie (kje-kje) - Takk

Og ikke nok med dette. Kinesiske verb bøyes ikke i tid. Det har samme form både i infinitiv, presens, preteritum, osv. Man bruker ordstillingen i setningen eller tidsbetegnelser som *i går*, *i morgen*, osv for å betegne tiden. Ellers er den grunnleggende ordstillingen i setningene den samme som på norsk.

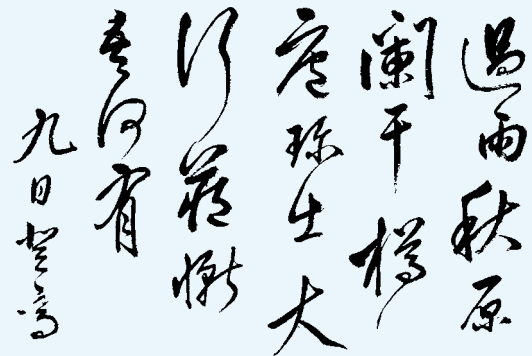
Adjektivene bøyes ikke i grad. I stedet for å si *fin*, *finere*, *finest*, sier man *fin*, *mer fin*, *mest fin*.

Som du forstår, så er den kinesiske grammatikken ingen ting å grue seg for!

SKRIFTEGN

Det som derimot krever mer innsats, er skriftegnene. Hvert eneste ord har sitt tegn. Er ordene sammensatt, blir det flere. På kinesisk har alle stavelser en betydning i seg selv. Det vil si at det finnes ikke flerstavellesord, bare sammensatte ord. Et ord som *helikopter* er umulig på kinesisk. Det ville blitt *he-li-kop-ter*, der de fire stavelsene hver for seg ikke har noen betydning. På kinesisk heter det *zhi-sheng-ji*: *rett-stige-maskin*. Telefon heter *dian-hua*: *elektrisk-snakk*. Fjernsyn heter *dian-shi*: *elektrisk-syn*.

Altså representerer hvert skriftegn en stavelse i kinesisk, som samtidig er et meningsbærende ord. I prinsippet må hvert tegn pugges hver for seg, men man ser snart likhetstrekk, som gjør det lettere jo flere tegn man kan. Strekene til venstre på tegnet representerer ofte betydningen, mens strekene til høyre viser uttalen.

Utdrag av kinesisk dikt

Kilde: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Semi-cursive_style_Calligraphy_of_Chinese_poem_by_Mo_Ruzheng.jpg

Kinesisk skrift har eksistert i 3 - 4000 år. De tidligste tegnene er funnet på eldgamle benrester og skilpaddeskall, som trolig har vært brukt seremonielt til å spå om fremtiden. Funn av graverte bronsekar fra noe senere tid, vitner om stadig utvikling og forfining av tegnene. Man kan her se klare sammenhenger med tegnene slik de ser ut i dag.

De skriftegnene som brukes i Kina i dag, er rundt to tusen år gamle. De ble standardisert ut fra en del varianter under den første keiseren Qin, og man fikk det som i dag betegnes som *klassisk kinesisk*. For ca. hundre år siden ble skriftspråket tilpasset moderne talespråk. Etter vestlig mønster fikk man tegnsetting,

som punktum, komma, spørsmålstegn, osv. En morsom ting med kinesisk, er at man sier spørsmålstegnet høyt når man spør. Det heter *ma*. Sier man *ma* på slutten av en setning, gjøres setningen om fra et utsagn til et spørsmål helt uten videre.

Man regner med at det finnes så mye som 50 000 kinesiske skriftegn i alt. Men la deg ikke skremme, for de aller fleste finnes bare i gamle skrifter og ord-bøker. Det heter seg at en lærd professor behersker cirka 10 000 skriftegn, en vanlig velutdannet kineser mellom 3000 og 5000 tegn, og kan man rundt 3000 tegn, klarer man fint lese aviser og bøker. På 1950-tallet ble det gjennomført en reform på fastlands-

Kilde: Sissel Margrethe Børke

Kina, der tegnene ble forenklet. Det er disse enkle tegnene som brukes i dag og som utenlandske studenter først og fremst lærer.

Det er gøy å skrive tegn, og det tar ikke lenger tid enn å skrive et norsk ord. Er man litt kunstnerisk anlagt, kan man lære seg kalligrafi, det vil si å skrive med pensel og blekk som gnis ut fra en sort stift som minner om et lite såpestykke.

Hva med bruk av PC? Hvordan er dette mulig med tegn? En vanlig kinesisk PC er utstyrt med programvare som gjør at man enkelt og effektivt kan skrive kinesiske tegn. Man angir uttalen med latinske bokstaver, hvorpå maskinen straks serverer en liste med alternative skrifttegn – de mest brukte først – dernest er det bare å museklikke. Slik kan rundt 15 000 tegn greit og fort benyttes av en vanlig person med en vanlig datamaskin.

PINYIN (LYDSKRIFT)

Er det mulig å skrive kinesisk med latinske bokstaver? Det er det. Når man lærer kinesiske gloser, lærer man seg å skrive hvert ord med bokstaver samtidig som man lærer tegnet for ordet. (Det er viktig å lære seg tegnet samtidig med uttalen. Dersom du bare lærer deg å skrive ordet med bokstaver, blir du fort analfabet i Kina, for der står alt med tegn.)

Lånord:

Det finnes få lånord i kinesisk. De lager seg gjerne nye ord ut fra sitt eget språk.

Men noen unntak er det, f. eks:

Kafei – kaffe

Shafa – sofa

Nuowei – Norge (Norway)

Før i tiden fantes det flere transkripsjonssystemer, basert på det enkelte lands lyder. England, Frankrike og Tyskland hadde laget seg hvert sitt. For noen år siden laget kineserne sitt eget, som de kalte *pinyin* (uttaleskrift). Dette er nå tatt i bruk over hele verden. Navnet på Kinas hovedstad skrives nå Beijing. Før skrev man Peking, men det er samme by, og det uttales helt likt, nemlig: *Bei-djing*. Navnet betyr *Nordhovedstaden*. I Sør-Kina ligger en annen stor by som heter Nanjing: *Sørhovedstaden*.

Bei

jing

Kilde: <http://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Beijing-name.png> (public domain)

DIALEKTER

Kina er et stort land med mange dialekter. Men som nevnt forstår de fleste i dag standardkinesisk (putong hua), da man hører dette på TV over hele landet. De aller fleste i Nord- og Vest-Kina snakker variasjoner av mandarin (i alt rundt 800 millioner mennesker), og de kan forstå hverandre ved litt anstrengelse. I Sørøst-Kina har vi rundt åtte dialektgrupper som er så forskjellige fra standardkinesisk at man ikke uten videre kan forstå dem. De mest kjente av disse er *kantonesisk* og *Shanghai-dialekten*. Kantonesisk snakkes av rundt 80 millioner mennesker i den sørligste provinsen Kanton og i storbyen Hong Kong, og Shanghai-dialekten snakkes av rundt 90 millioner mennesker i Shanghai-området. Skal du bo i Hong Kong eller Shanghai klarer du deg utmerket med mandarin, men

etter en stund kan det være gøy å lære seg litt lokal dialekt også. Velger du å bo på Taiwan, får du det enkelt ved å kunne mandarin. Etter den kommunistiske revolusjonen i 1949, flyktet som nevnt regjeringen dit sammen med en del rike familier fra Nord-Kina. Dermed ble mandarin standardspråk også her.

Oversikt over kinesiske dialekter

Kilde: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_of_sinitic_languages-en.svg, 25.06.2009

CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

JAPANSK OG KINESISK

Japansk tori

Kilde: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:ItsukushimaTorii7390.jpg> (public domain)

Likner japansk og kinesisk hverandre? Det er en utbredt oppfatning hos folk som ikke kan språkene. Grunnen er nok at japanere og kinesere ser relativt like ut, og at begge språk er svært forskjellig fra norsk. I virkeligheten er de to språkene totalt forskjellige, de er ikke en gang i samme språkfamilie. Japansk har faktisk flere likhetstrekk med finsk språk enn med kinesisk! Tegnene derimot, har mye til felles. Før i tiden brukte japanerne det kinesiske skriftsystemet, slik at både japanere og kinesere kunne lese samme tekst på hvert sitt språk. Nå har japanerne anpasset det til japansk. Men japanere kan fremdeles forstå en kinesisk avis ganske greit, mens kinesere kan forstå hovedinnholdet i en japansk avis.

KULTUR OG UNDERHOLDNING

LITTERATUR

Fordi Kina har en gammel kultur og tidlig fikk et skriftspråk, har landet en lang litteraturtradisjon. Frem til for rundt hundre år siden skrev man klassisk kinesisk, noe som tilsvarer vår gammelnorsk. Dette er stort sett beretninger om konger og hærførere, samt noen filosofiske skrifter. Poesi var populært, korte strofer med rim og rytme, ikke ulikt de diktene vi har her i vesten. For mer informasjon, se: www.snl.no/Kina/litteratur.

Etter hvert kom de store talespråksromaner: *Reisen mot Vest*, *Drømmen om den røde paviljong*, *Den Gyldne Lotus*, med fler.

Da skriftspråket ble modernisert for rundt hundre år siden, slik at man kunne skrive slik som man snakket, blomstret litteraturen opp, og man fikk moderne romaner og noveller. En av de mest kjente forfattere kalte seg Ba Jin og var nobelpriskandidat i 1982. En av hans romaner, *Kalde netter* fra 1946, ble oversatt til norsk og utgitt på Gyldendal forlag. Hans mest kjente verk heter *Familien*. Her beskriver han den tradisjonelle kinesiske storfamilien, der mange brødre med koner, barn og tjenerskap bodde sammen i et stort hus rundt en parkliknende hage, med bestefaren som familiens ubestridte overhode.

Apekongen i *Reisen mot vest*, her laget i marsipan
Kilde: Sissel Margrethe Børke

Kinesisk maleri

Kilde: Wikipedia http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chinesischer_Maler_des_11._Jahrhunderts_%28I%29_001.jpg (public domain)

I de senere år er det blitt skrevet mange bøker om Kina av folk fra vestlige land, enten utflyttede kinesere eller vestlige journalister som har besøkt Kina:

- Jung Chang: *Ville svaner – tre døtre av Kina*, en roman om tre generasjoner kvinner.
- Torbjørn Færøvik fra Norge har skrevet *Kina – en reise på livets elv*. Denne boken fikk Brageprisen da den kom ut. I august 2009 ga han ut boken *Midtens Rike – en vandring i Kinas historie*. Dette er en levende historiefortelling, skrevet med kunnskap og varme. På Færøviks nettside www.kinaforum.no kan du finne mye interessant stoff om Kina.
- Elisabeth Eide: *Vårt skjeve blikk på kineserne*.
- Erling Borgen: *Rød drøm, mitt møte med Kina*.
- Harald Munthe-Kaas: *Dragen våkner, Kinas kapitalistiske revolusjon*.
- Tryggve Løvteit: *Den gule keiser, og andre historiske fortellinger fra det gamle Kina*.

MALERKUNST

Kinesisk malerkunst benytter de samme teknikker som kalligrafi. Penselen dyppes i sort eller farget blekk som er gjort klart på forhånd ved å gni en blekkstift med vann på en stenskal. Man maler på papir eller på silke. Maleriet er gjerne ferdig på bare noen minutter, og da kan det ikke gjøres om. Det monteres på papirruller (scrolls), som kan henges opp på veggen til pynt, gjerne to og to sammen, eller man ruller det sammen og knytter et silkebånd rundt, og lagrer det til man får lyst til å henge det opp. I Kina henger ikke maleriene på veggen i årevis, slik som hos oss, man liker å variere med veggdekorasjonene. Vanlige motiv er landskapsbilder, blomster og dyr.

OPERA OG TEATER

Den tradisjonelle kinesiske operaen er blitt populær igjen, etter å ha vært forbudt under Mao. Som vår opera omhandler stykkene dramatiske fortellinger om helter og skurker, gjerne basert på en historisk fortelling. Sangteknikken i Kina er annerledes enn vår. Første gang du hører den, vil du nok oppfatte den som skrikende. Kostymene er flotte og forseggjorte, og ansiktene er tungt sminkede, for å vise om de er helter eller skurker!

På Internett kan du finne filmsnutter fra kinesisk opera, prøv for eksempel på YouTube.

En maskebytte-sjonglør opptre på en restaurant i Beijing. I løpet av forestillingen forandrer han ansikt på ett sekund tolv ganger.
Kilde: Sissel Margrethe Børke

FILM

Den som har gjort film fra Hong Kong mest kjent er skuespilleren **Bruce Lee**, f. 1940. På kinesisk kalles han *Li Xiaolong*, som betyr Lille Drage. Hans dyktighet i kong fu, en gammel teknikk for selvforsvar uten våpen, ble et symbol på Kinas nasjonalisme og stolthet. Bruce Lee ble verdensberømt da han medvirket i den Hollywood-produserte kampsportfilmen *Enter the Dragon* i 1973. Han døde ung, midt i sin karriere, og hans død ble omspunnet av myter. I Hong Kong er det blitt reist en statue av ham. Filmene hans går fra tid til annen på TV og blir ennå solgt rundt om i videobutikker. De mest kjente er:

- The Big Boss, 1971
- Fist of Fury, 1972
- Way of the Dragon 1972
- Enter the Dragon 1973
- Game of Death 1979

Bruce Lee

Kilde: Camera Press/H/ST / SCANPIX

Film i Kina kom mye senere i gang pga. streng sensur. Ved siden av kinesiskproduserte filmer, kom også utenlandske regissører på banen.

Den siste keiseren, 1987, av Bernardo Bertolucci. Biografisk drama. Handler om den lille gutten *Pu Yi*, som besteg den kinesiske keisertronen i 1908, bare to år gammel, og regjerte frem til revolusjonen i 1912. Dette var den første filmen som den kinesiske regjering lot filme i det gamle keiserpalasset i Beijing, som går under navnet *Den forbudte by*. Denne filmen finnes også på DVD, i en utvidet utgave.

Ju Dou – Flammende begjær, av Zhang Yimou, Kinas mest kjente filmregissør. Han redigerte dessuten åpnings- og avslutningsseremoniene for sommer-OL i Beijing i 2008. Denne filmen var hans internasjonale gjennombrudd. Hovedrollen spilles av den vakre kinesiske diva *Gong Li*, som han dessuten er gift med. Hovedpersonen i filmen kommer hjem fra en reise og finner ut at hans rike og maktsyke onkel har tatt den unge, vakre Ju Dou som sin tredje kone. Det oppstår spenning mellom nevøen og hans tante, som blir mishandlet av sin ektemann, og de to ender opp i et lidenskapelig forhold. *Ju Dou* føder en sønn, som onkelen tror er hans egen, men etter at han faller av et esel og blir lam, får han vite sannheten. Han gjør dermed alt han kan for å rydde de to av veien.

Hero, også av Zhang Yimou. En historisk kampsportfilm om legender, løgner og heltmot. Den er lagt til tiden like før den første keiser Qin fikk herredømme over hele Kina, for rundt to tusen år siden. Actionstjernen *Jet Li* spiller hovedrollen.

SPORT OG SPILL

Kineserne er glade i å være fysisk aktive. I de aller fleste parker kan man tidlig om morgenen se unge og eldre som driver med *qigong* eller *taiqi*; langsomme bevegelser som stimulerer energibanene i kroppen. Den kinesiske kampsporten *kongfu* (japansk *karate*, koreansk *taekwondo*) er utviklet fra dette.

Bordtennis har lenge vært en sport vi forbinder med kinesere. Ordet ping-pong er direkte avledet av det kinesiske ping pang qiu (qiu betyr ball). Badminton, svømming og basket er også populære sportsgrener i Kina. Den **kinesiske akrobatikken** er verdensberømt – en oppvisning kan virkelig ta pusten fra en.

Av andre viktige begivenheter innen sport kan vi nevne:

- Det norske kvinnefotball-laget vant over Kina under VM-finalen i 1995.
- Sommer-OL 2008 i Beijing

Kinesisk sjakk spilles mye, gjerne utendørs. Dette er ikke det vi i Norge kaller kinasjakk med fargede kuler, men et strategispill som minner om vanlig sjakk, med keiser og krigere.

Mahjong er det mest populære spillet, både i Kina og i de kinesiske kolonier rundt om i verden. Det var forbudt under Maos styre, men er nå på full fart tilbake. Det er et brikkespill for fire personer, som representerer hver sin vindretning: øst, vest, sør og nord. Man bygger først en firekantet mur på bordet, og fra denne trekker alle tretten brikker hver. Øst er sjef og leder spillet frem til han taper, da går verdigheten til nestemann. Under spillet gjelder det å satse på kombinasjoner av ringer, bambusstenger eller talltegn. Den første som har sin kombinasjon

ferdig, har vunnet omgangen. Han får penger eller sjetonger fra de tre andre, som alle er omgangens tapere. Så blandes brikkene på nytt og man bygger ny mur. Et vanlig spill er på 16 omganger.

Mahjong

Kilde: Nimetön; <http://www.flickr.com/photos/murrenkuvat/187538970/>
CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/deed.en>

MAT OG MEDISIN

Kineserne er langt mer opptatt av mat enn vi er i Norge. Mat er en viktig del av den kinesiske kulturen, så viktig at en vanlig kinesisk hilsen er: "Har du spist?" Omtrent som vi nordmenn innleder med å si "Pent vær i dag!"

Mongolsk hotpot

Kilde: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mongolian-hotpot.jpg>;
CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Her i Norge har de fleste smakt kinamat, men maten vi får servert på kinarestauranter i Norge er en forenklet utgave og mye dårligere enn maten man får i Kina. Kineserne selv vil knapt kjennes ved den. I Kina er maten meget variert i både smak og råvarer. Det finnes uendelig mange retter, og man har minimum to retter og en suppe til hvert måltid i hverdagen, ved festmiddager har man gjerne tolv! I Nord-Kina spiser man ofte nudler og mantou (hveteboller) som tilbehør til kjøtt, fisk og grønnsaker. I sør spiser man for det meste ris til maten. I sørvest er maten ganske sterkt krydret, ellers er den gjerne mild på smak. Kineserne spiser med pinner, som gjerne er laget av tre eller plast. Dette er praktisk, da maten alltid er

oppkuttet og serveres i småstykker. Rettene settes midt på bordet, og alle forsyner seg fra felles fat med sine egne spisepinner.

Det heter seg at kinesere spiser alt på fire ben, bortsett fra bord og stoler. Med dette menes det at de spiser alle slags dyr, inkludert våre kjæledyr. Dette stemmer sjelden. Enkelte steder i Sør-Kina kan man kanskje få hund eller katt servert hvis man finner frem til spesielle restauranter og betaler godt, men det er aldri noen selvfølgelig del av menyen. Derimot er slange en delikatesse – det smaker som kylling. Suppe laget på haifinner eller svalereder er et populært tilskudd ved fine middager.

Kinesisk måltid

Kilde: Sissel Margrethe Børke

Maten spises helst ved runde bord. På restaurant plasseres rettene på en plate midt på bordet. Denne kan snurres, slik at alle kan forsyne seg av de ulike rettene.

Er det sant at det regnes som god bordskikk i Kina å rape som tegn på at man er mett? NEI, ikke forsøk det! Dette er en utbredt vandrehistorie, som til og med har sneket seg inn i skolebøker i Norge. Men om du raper ved bordet i Kina, er det like uhøflig som i Norge!

Derimot er det skikker man bør være oppmerksom på i et kinesisk middagsselskap: Ved siden av at han spiser selv, er vertens plikt stadig å legge mat på gjestens tallerken for å vise gjestfrihet. Dersom gjesten spiser opp alt, legger verten på mer. Derfor er det smart (og dessuten høflig) å la det ligge litt mat igjen for å vise at man faktisk er mett, ikke spise opp alt av høflighet slik som i Norge, for da får man bare mer!

Matens virkning på kroppen er viktig, den kan i seg selv ha helbredende egenskaper. Mange grønnsaker og kryddere hører til innenfor kinesisk urtemedisin. Kinesisk medisin bygger på en flere tusen år lang

tradisjon. En kinesisk lege har gjerne så mye som 20 års utdanning før han regnes som godkjent. Kinesisk medisin skiller seg fra vestlig medisin ved at det ikke brukes kjemiske stoffer. En velkjent urt her i vesten er ginseng, en rot som ofte har form som et menneske. Det er især eldre mennesker som har nytte av denne urten, mener kineserne.

Har du kanskje prøvd akupunktur? Denne teorien om kroppens energibaner, har i den senere tid blitt svært populær i Vesten, og vi har fått akupunkturklinikker i alle byer. Man mener at ved å stimulere enkelte punkter kan man stille smerter eller kurere sykdommer.

Ginseng

Kilde: yarra64; <http://flickr.com/photos/yarra64/234368934>; CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>

Kineserne drikker sjelden kaffe eller slik te som vi er vant til. De drikker for det meste grønn te, tørkede teblader som ikke er fermentert (brent). Den kan smaksettes ved krysantemumblomster og lignende. En annen svært vanlig sort er sjasminte, denne er halvfermentert. Man kan ikke ha sukker eller melk i kinesisk te, da blir smaken ødelagt. Denne teen regnes som rensende for fordøyelsen og kroppen for øvrig, og drikkes gjerne utenom måltidene. Til måltidene drikker kineserne suppe.

*Tebutikk i Beijing
Kilde: Sissel Margrethe Børke*

Kilde: Sissel Margrethe Børke

KINESISK I VERDEN

Kinesisk er i ferd med å bli et verdensspråk. Interessen for å lære dette språket øker kraftig verden over. Det finnes omkring 30 millioner utlendinger ved til sammen 2500 universiteter som studerer kinesisk i dag. I Storbritannia og USA tilbys kinesiskundervisning ved både grunnskoler og videregående skoler. I USA er kinesisk faktisk blitt det viktigste fremmedspråket nest etter spansk. Ved 170 gymnas i Frankrike undervises det nå i kinesisk - tidligere var det ofte russisk. Ved Universitetet i Oslo har det vært kinesiskundervisning i rundt 40 år, og interessen har økt betraktelig de siste årene. Siden 2003 har antall studenter på begynnerkurset blitt mangedoblet.

Men hva med engelsk, tenker du kanskje? Er det ikke mer naturlig for kinesere og nordmenn å kommunisere på engelsk? Det *kan* gå greit. Hvert år drar over en halv million kinesere utenlands for å studere, og undervisningsspråket er nesten alltid engelsk. De fleste drar til USA og Storbritannia. Men de aller fleste kinesere får jo ikke denne sjansen. De lærer i beste fall litt engelsk hjemme i Kina av kinesiske lærere med sterk kinesisk aksent. Når vi snakker til dem med vår norske aksent, kan det bli problemer.

Kinesere finnes over alt i verden. I Asia er det store kolonier, men også i storbyene i Vesten har vi miljøer av kinesere som snakker sitt eget språk og lever med sin egen kultur. Det første vi tenker på er kanskje

kinarestauranter. I Norge har vi mange av dem i de største byene, et par i de mindre byene og gjerne en liten kafeteria på de fleste tettsteder, der man kan få kjøpt enkle retter tilpasset nordmenns smak. Kinesere er glade i å lage mat og har her funnet seg en nisje.

Går vi videre til de store, kjente byer i verden, både i Europa, Amerika, Australia og Sørøst-Asia, finner vi de såkalte *Chinatowns*. Dette er gater eller bydeler der det bor utvandrede kinesere som har etablert et slags "mini-Kina". Her er gateskiltene ofte på både landets eget språk og på kinesisk. De eldste Chinatowns ligger i Japan og Bangkok, disse er over 200 år gamle. I San Francisco finner vi den største Chinatown i USA, deretter kommer New York, Boston og Chicago. I Europa er områdene mindre, kanskje bare noen få gater, som i Liverpool, Manchester, London, Amsterdam og Paris.

KINESERE I NORGE

Det bor rundt 5000 kinesiske innvandrere i Norge (i tillegg til 2500 adopterte kinesiske barn). De som har bodd her lengst, er gjerne sjøfolk som mønstret på som kokker på norske skip for mange år siden, hoppet av og etablerte de første kinarestauranter.

Men de fleste kinesere i Norge er ikke her på permanent basis, de er enten studenter som skal tilbake til Kina eller spesialister innen et fag, som skal bo og arbeide

her noen få år. Sammenliknet med andre innvandrergupper, har kineserne høy sysselsettingsprosent – omtrent alle er i jobb. De aller fleste kommer bare for noen år og velger å reise tilbake til Kina igjen etter endt oppdrag.

De som bor her i landet er gjerne knyttet til følgende:

- Skoler og høyskoler
- Kinarestauranter
- Kinesisk forening og menighet
- Folkerepublikken Kinas ambassade i Oslo

Kilde: http://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Flag_of_the_People%27s_Republic_of_China.svg (public domain)

Kilde: http://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Flag_of_Norway.svg (public domain)

STUDIE- OG JOBBMULIGHETER

I Kina tilbyr mer enn 400 universiteter undervisning i kinesisk for utlendinger, og antall studenter som reiser til Kina for å studere øker med 40 prosent per år. De fleste velger Beijing. I tillegg har vi språkreiser for ungdom, både sommerskole og lengre opphold.

STS Education	www.sts-education.no
Lisa språkreiser	www.lisa-sprakreiser.com
Education First	www.ef.no
Språkreisebyrået	www.sprakreisebyraet.no
BLTS	www.blts.no
Study Beijing	www.studybeijing.com

TAIWAN (REPUBLICKEN KINA)

Kilde: http://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Flag_of_the_Republic_of_China.svg (public domain)

Taiwan er en sjarmerende øy utenfor Kinas østkyst, på størrelse med Hedmark fylke. Her bor det 22 millioner mennesker. Taiwan regnes ikke som et land. De har nesten ingen diplomatiske forbindelser, og når de deltar i OL, går de under navnet "Chinese Taipei". Regjeringen her er ennå den samme som etablerte den kinesiske republikken i 1911, etter at det siste keiserdynastiet falt. I 1949 måtte denne regjeringen gi tapt for Mao og kommunismen, og flyktet da til Taiwan. Regjeringen på Taiwan har stadig regnet seg for Kinas lovlige regjering og hatt ønske om å gjenerobre fastlandet. Både Kina og Taiwan ønsker nå en gjenforening, men blir ikke enige om hvordan.

Taiwan er et flott sted å besøke. Hovedstaden heter Taipei. Det er også mulig å reise dit for å studere. National Taiwan University er rangert som nummer én av alle universiteter i Kina, Hong Kong og Taiwan til sammen. ICLP (International Chinese Language Program) regnes som et av verdens beste steder for kinesisk språkundervisning. Man kan også studere andre fag der, som f. eks. økonomi.

*Minnehall over tidligere president Chiang Kai Shek
Kilde: Mark Downey/SCANPIX*

HONG KONG

Kilde: http://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Flag_of_Hong_Kong.svg (public domain)

Det går også an å studere kinesisk ved **Chinese University of Hong Kong**. Denne tidligere britiske kronkolonien gikk tilbake under kinesisk styre i 1997, og er regnet som verdens travleste havneby. Byen har en befolkning på mellom 6 og 7 millioner. Her kan man også lære den nest største dialekten i Kina: *kantonesisk*. Bynavnet Hong Kong er avledet fra kantonesisk Heung Gong. På mandarin uttales det Xiang Gang, og betyr *duftende havn*.

FREMTID

Hvis jeg velger å lære meg kinesisk, kan jeg få bruk for det i jobb senere?

Det kan du utvilsomt. Å beherske kinesisk kan være en avgjørende jobb kvalifikasjon i fremtiden. Et land med over 1,3 milliarder kjøpekraftige mennesker virker som en magnet for mange vestlige bedrifter. Kina er en nasjon i sterk utvikling, og behovet for at nordmenn får bedre kjennskap til Kina og kinesisk blir ofte uttalt i næringslivet. Landet ble medlem av WTO (Verdens handelsorganisasjon) for noen år siden, og dette betyr at vestlig kapital investeres i landet som aldri før.

Hong Kong by night
Kilde: Picture net/Corbis, SCANPIX

*Kinas eksport av tekstiler bygger på tusenårige tradisjoner. Her ser vi arbeidere som plukker silkeormer i silkeproduksjon.
Kilde: Sissel Margrethe Børke*

*De ferdige tekstilene vises frem av mannekenger.
Kilde: Sissel Margrethe Børke*

Kina er Norges viktigste handelspartner i Asia. De mest populære importvarene er klær, sko og datautstyr. Norge eksporterer fisk og kunstgjødsel. Det Norske Veritas har 36 kontorer i Kina, med til sammen nesten 1000 ansatte. Kineserne er dessuten stadig mer på farten – det er forventet en årlig vekst på 50 % i turisme til Norge (kilde: Regjeringens Kina-strategi 2009)!

Det er en stor fordel for bedrifter som handler med Kina å ha folk ansatt som er i stand til å kommunisere godt på kinesisk. Slik slipper man å gå gjennom engelsk eller bruke tolk, dessuten vil man da forstå hva kineserne sier når de snakker seg imellom under møtene. Det kan være lurt å kombinere kinesiskstudiene med en annen utdannelse, for eksempel innen økonomi eller teknologi. Slik står man enda sterkere i en jobbsøknad.

Men først og fremst: Kinesisk er et språk det er morsomt å lære, utviklet gjennom en fantastisk kultur. Lykke til dersom du velger å lære deg kinesisk, du går en spennende tid i møte!

*Kinas riksvåpen.
Kilde: http://no.wikipedia.org/wiki/Fil:National_Emblem_of_the_People%27s_Republic_of_China.svg (public domain)*

NETTSTEDER OG KILDER

Her finner du et utvalg av språkskoler og studiesteder, noen generelle sider om Kina, samt Kinas ambassade i Oslo:

Den kinesiske ambassaden i Oslo

<http://no.chineseembassy.org/eng>

Norsk nettsted om Kina

www.kina.no

Om kinesisk akrobatikk

www.wahlvaagsreiser.com/24692562

Om åpningen av Konfuciusinstituttet

www.hib.no/aktuelt/nyheter/2007/08/Konfucius.asp

Nordisk-kinesisk kommunikasjon

www.tongxun.no

KinaReiser

www.kinareiser.no/vare_reiser/sesong_og_spesialtilbud/5319.html

KinaIntern

www.kinaintern.com

Peking University

<http://english.pku.edu.cn/>

The Chinese University of Hong Kong

<http://www.cuhk.edu.hk/v6/en/>

ICLP National Taiwan University

<http://iclp.ntu.edu.tw/>

Om UiOs relasjoner til Kina

www.hf.uio.no/om-fakultetet/prioriterte-saker/internasjonalisering/NOKIUS

Om studier i Taiwan

www.studenttorget.no/taiwan

KILDER

Nettsider

www.forskning.no/artikler/2008/august/190988/print 02.07.2009

www.abcnyheter.no/node/42564 04.06.2009

www.dagbladet.no/kultur/2006/06/23/469686.html 04.06.2009

www.ssb.no/magasinet/norge_verden/art-2005-04-14-01.html 06.07.2009

no.wikipedia.org/wiki/JU_Dou_-_Flammende_begj%C3%A6r 04.06.2009

Bøker (historie)

Fairbank, J. K., Reischauer, E. O. & Craig, A. M. (1989). *East Asia: tradition and transformation*. Boston: Houghton Mifflin.

Kilde: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chinese_Dragon_Banner.svg

CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Fokus på språk – Spesialutgave 20/2010

© Fremmedspråksenteret 2010

ISBN: 978-82-8195-040-5 (trykket) 978-82-8195-041-2 (på nett)

ISSN: 1890-3622

FREMMEDSPRÅKSENTERET

www.fremmedspraksenteret.no

KINESISK I VERDEN

Kina, verdens mest folkerike land, var tidligere et fremmedartet land på den andre siden av jordkloden. De senere årene har landet rykket stadig nærmere i vår bevissthet. Handel og kommunikasjon med Kina øker, noe som fører til økt behov i arbeidslivet for folk med kompetanse i kinesisk. I dette heftet får du en smakebit på kinesisk språk og kultur. Bli kjent med et spennende og annerledes språk, som kanskje ikke er så vanskelig å lære seg som du tror!